

Malmin 80-vuotisjuhlat

17.12.2016

Raine Haikarainen

Aviate – navigate –communicate

Arvoisa juhlayleisö

Kun lentoliikenne alkoi Helsinki-Malmilla 80-vuotta sitten, kyseessä ei ollut suuri mediatapahtuma. Toki paikalla oli muutamia silmäätekeviä, mutta suurin uutinen taisi olla ruotsalaisen Ju52 ”Södermanlandin” päällikölle Ernst Rollille luovutettu lahja. Ensimmäisenä liikennekoneena Malmille laskeutuneen koneen päällikölle tuli näet miljoona lentokilometriä täyteen ja hän sai tapahtuneen kunniaksi hopeisen lautasen. Seuraavan aamun lehti uutisoi merkkitapahtumasta ja mainitsi samalla ikään kuin oheisjuttuna, että ”Helsingin lentoliikenne on muuttunut koko vuoden kestäväksi, ja se merkittiin aikakirjoihin vain yhdellä ja hyvin lyhyellä puheella, jonka selostamisessa ei tarvita muistiinpanoja.”

Tuolloin eivät siis aikalaiset täysin ymmärtäneet, miten merkittävästä päivästä tosiasiallisesti oli kysymys. Maamme liikenneilmailulle oli koittanut uusi aika, kun liikenne siirtyi vedestä maalle. Muutos ei ollut vain laskeutumipaikan vaihtuminen. Muutos merkitsi ennen kaikkea uudenlaisen ilmailukulttuurin syntymistä. Kellukekoneiden aikana operaattorit olivat saattaneet jopa ylpeillä piloteillaan, joiden ansioihin kuului useampien onnistuneiden pakkolaskujen tekeminen. Mutta se mikä oli kellukekoneilla vielä tavallista tai vähemmän dramaattista, ei ollut enää mahdollista maakoneilla. Varsinkin seuravana vuonna 1937 käyttöön otettu yölentoväylä Malmilta Turun Artukaisten kautta Tukholman Brommaan edellytti aivan uudenlaista turvallisuusajattelua. Säähavaintoihin, lentojen suunnitteluun ja määräysten noudattamiseen piti asennoitua entistä suuremmalla huolellisuudella. Kaikella tällä luotiin perusta tämän päivän kehittyneelle lennonjohtamiskäytännöille ja –menetelmille.

Tässä kehityksessä Malmin merkitys on ollut poikkeuksellisen suuri. Tuskin kukaan saattoi aavistaa 80 – vuotta sitten, miten ilmailu tuli kehittymään ja miten merkittävää kehitykselle oli valtion ja pääkaupungin päätös rakentaa tälle paikalle kansainvälinen maalentoasema. Jos olisi aavistettu, ehkä jo keskiviikkona 16.12.1936 olisi pidetty enemmänkin ja pidempiä puheita.

Eräässä mielessä olemme nyt osittain samassa tilanteessa. Moninkaan ei ymmärrä, miten suuri muutos on lähiviikkoina tapahtumassa. Mikäli asiat etenevät suunnitelmien mukaan, Malmin lennonjohto vaikenee vuoden vaihteessa. Kentän status muuttuu kansainvälisestä lentoasemasta ilman lennonjohtoa toimivaksi lentopaikaksi. 80 vuoden perinne ja käytäntö päättyvät. Suomen ilmailuliiton puheenjohtaja Petteri Tarma on epäilemättä oikeassa, kun hän kirjoittaa juuri ilmestyneessä Ilmailu-lehdessä: ”Jos Malmin kenttä tullaan sulkemaan, aiheuttaa se ennennäkemättömän murroksen suomalaisen yleis- ja harrasteilmailuun.” Hän käyttää tästä

uhasta ilmaista ”tragedia” ja sanavalinta on epäilemättä oikea varsinkin maamme ilmailukoulutuksen näkökulmasta.

Meidän suomalaisten ongelma näyttää olevan se, että olemme liian lähellä omaa historiaamme. Kaipaamme kovasti ulkopuolisten hyväksyntää, mutta samalla olemme kykenemättömiä näkemään sitä, mikä meillä on ainutkertaista ja autenttista. Olemme sokeita omille vahvuuksillemme. Tämä koskee myös Malmin lentoasemaa.

Varsinkin tällaisina merkkipäivinä on hyvä muistaa, millainen toiminallinen, elämyksellinen ja matkailullinen potentiaali meillä on tässä paikassa: koko Euroopan alkuperäisimpänä säilynyt toimiva lentoasema, joka voisi olla sekä tasokas koulutuspaikka että elämys- ja oppimispaikka, mikäli sille vain annettaisiin lupa kehittyä. Kaikki tämä paketoituna ainutkertaisen ehyeen funkkispakettiin. Kuinka moni kansainvälinen vieras haluaisikaan nähdä jo pelkästään tämän miljööni, jos Helsingin kaupunki ei häpeäsi aarrettaan, vaan suostuisi siitä kertomaan myös matkailuinfossaan? Voimme vain kuvitella, miltä tämä kaikki näyttäisi, jos interiööri palautettaisiin vielä alkuperäiseen Artek-asuunsa.

Eriyisen traagiseksi lentoaseman uhanalaisen tilanteen tekee se, että juuri nyt ilmailuun kohdistuu ennennäkemättömän suuria paineita ja odotuksia. Sekä kiristyvät ympäristövaatimukset, lisääntyvä kilpailu ja kasvun tuoma ammattihenkilöstön pula merkitsevät kaikki haasteta erityisesti lentokoulutukselle. Suomi on aina halunnut profiloitua korkean turvallisuuskulttuurin ja tasokaan koulutuksen mallimaana. Juuri tässä tilanteessa meillä ollaan ajamassa alas tehokasta koulutuskeskittymää. Muodostaahan Malmi yhdessä Helsinki-Vantaan kanssa harvinaisen tehokkaan ja toimivan ilmailuklusterin. Tätä kansallista ratkaisua on ihmetelty ulkomaita myöten.

Jokaiselle lentäjälle on opetettu jossain vaiheessa koulutusta kolme avainsanaa, jotka on hyvä painaa mieleen, kun pakkotilanne tulee päälle. Nämä sanathan ovat – ja vielä tässä järjestyksessä – *aviate*, *navigate*, *communicate*. Nämä sanat sopivat myös tähän juhlaan ja käsillä olevaan hetkeen.

Tärkeintä on *aviate*: se, että keskitytään ennen kaikkea lentämiseen. Aika tekee työtään Malmin lentoaseman puolesta ja tärkeintä on, että toiminta jatkuu, vaikka sitten pienimuotoisempana. Tässä tilanteessa haluan osoittaa suuret kiitokset Malmin lentokenttäyhdistyksen aktiiveille. On hämmästyttävää, että he saivat lyhyessä ajassa pystyyn toimivan ja vakuuttavan organisaation, joka onnistui solmimaan kaupungin kanssa kolmen vuoden vuokrasopimuksen. Yhdistys tarvitsee kaiken tuen. *Aviate*-idea voi edistää, vaikka ei itse olisikaan aktiivinen lentäjä. Tässä tapauksessa se merkitsee yhdistyksen jäseneksi liittymistä.

Toiseksi on tärkein on *navigate*: tiedetään siis, missä ollaan, mihin ollaan menossa ja millä tavoin väistetään edessä olevat vaaralliset rintamat. Malmin puolustajat ovat osoittaneet harvinaista ketteryyttä ja kekseliäisyyttä navigoidessaan yhteiskunnallisen päätöksenteon ja vaikuttamisen

ukkosrintamien välissä. Sekä kuntalais- että kansalaisaloite ovat jo sellaisenaan vahva merkki päättäjille. Sama koskee vireillä olevia niin suojeluhankkeita kuin reagoiteja meneillä oleviin kaavoitusprosesseihin. Nämä kaikki ovat vahvalla tavalla myös yhdistäneet ihmisiä ja luoneet kuvaa Malmin poikkeuksellisesta olemuksesta: tämä ei ole vain lentämisen tukikohta, vaan ennen kaikkea elävien ihmisten tiivis ja ainutlaatuinen yhteisö.

Tähän yhteisöllisyyteen liittyy kolmas ja viimeinen funktio: *communicate*. Sana ei alkuperäisessä merkityksessään tarkoita vain viestittämistä tai tiedottamista. Kommunikaatio on syvimmiltään yhdeksi tekemistä, yhteisten merkitysten jakamista ja yhteistä ymmärtämistä. Tätä kommunikatiivista tehtävää ovat toteuttamassa täällä Malmilla kaikki toimijat. He, joiden työpaikka ja toimeentulo, harrastus tai kiintymys liittyvät tähän hienoon miljööseen. Malmin ainutlaatuista kommunikaatiota on vaikkapa GATE1:n antimien nauttiminen ja yhteinen keskustelu pöytien ääressä. Tai briefingin, tornin ja kentän muun henkilökunnan asiantuntevan opastuksen vastaanottaminen. Samoin kouluttajien, konevuokraajien ja huolto-organisaatioiden asiantuntemuksen varassa toimiminen. Edelleen yhdistysten luomasta yhteishengestä osallisena oleminen ja ennen kaikkea: ilmailua ja sen kiehtovaa maailmaa rakastavien ihmisten kanssa vuorovaikutuksessa eläminen.

Aikoinaan kentän vihkiäispuheessa kuultiin presidentti Kyösti Kallion sanat. Hän totesi, miten tulevaisuudessa ainoastaan tilikirjat tulevat kertomaan jälkimaailmalle ”millä huolella ja vakavuudella nuori tasavaltamme heti perustamisensa alkutaipaleella suhtautui ilmaliikenteeseen, jonka tulevaisuutta ja merkitystä emme ehkä nykyäänkään voi vielä kyllin suureksi arvioida”. Toivottavasti päättäjät tulevat huomaamaan, millä huolella ja vakavuudella myös Malmin käyttäjät, työntekijät ja puolustajat ovat olleet liikkeellä. He kaikki ovat jo pitkään nähneet selkeästi ne arvot ja mahdollisuudet, jotka liittyvät tämän lentoaseman elävänä säilyttämisen. Kyösti Kallion sanoja lainaten, jonka ” tulevaisuutta ja merkitystä emme ehkä nykyäänkään voi vielä kyllin suureksi arvioida”